

رشد کیفیت زندگی ایرانی‌ها توجه می‌خواهد

در حالی که نظام سلامت امیدوار است تا سن امید به زندگی ایرانی‌ها به 80 سال افزایش یابد، برخی کارشناسان بر کیفیت زندگی و حفظ سلامت بخصوص در بین زنان تاکید می‌کنند و افزایش کمیت بدون کیفیت زندگی را مورد انتقاد قرار می‌دهند.

جام جم آنلاین: در حالی که نظام سلامت امیدوار است تا سن امید به زندگی ایرانی‌ها به 80 سال افزایش یابد، برخی کارشناسان بر کیفیت زندگی و حفظ سلامت بخصوص در بین زنان تاکید می‌کنند و افزایش کمیت بدون کیفیت زندگی را مورد انتقاد قرار می‌دهند.

مفهوم کیفیت زندگی، مفهومی پیچیده و مبهم است که متأثر از زمان و مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است.

کارشناسان معتقدند: کیفیت زندگی عبارت است از برخورداری از نیازهای اساسی مانند آموزش و بهداشت و اشتغال، نشاط و شادکامی، رضایت از زندگی، رسیدن به اهداف مورد نظر فردی و ارتقا و تقویت استعدادها و انسان‌ها.

شاخص کیفیت زندگی که به صورت سالانه توسط مجله زندگی بین‌المللی بین 193 کشور جهان ارزیابی و منتشر می‌شود، نشان می‌دهد کیفیت زندگی مردم ایران از نظر رتبه در مقایسه با دیگر کشورهای جهان از رتبه 131 در سال 2001 به رتبه 150 در سال 2010 میلادی کاهش پیدا کرده است. متأسفانه به‌رغم بالا رفتن امید به زندگی و افزایش طول عمر بخصوص در بین زنان، کیفیت زندگی با افت روبه‌رو شده است. بررسی‌های یونیسف نشان می‌دهد که در کشورهای در حال توسعه دختر بچه‌ها در مقایسه با پسران خردسال از خوراک، مراقبت‌های بهداشتی و امکانات آموزشی کمتری برخوردارند.

در گزارش سازمان خواربار جهانی FAO آمده است، در حالی که زنان بیشترین میزان مواد غذایی را در کشورهای در حال توسعه تولید می‌کنند بیش از مردان سوءتغذیه دارند.

براساس این بررسی‌ها در بیشتر کشورها زنان 2 برابر مردان به کار بدون حقوق مشغولند و سالانه 585 هزار زن و روزانه بیش از 1600 نفر زن به دلایل بارداری و زایمان از دنیا می‌روند.

نتایج بررسی‌ها چه می‌گویند؟

چندی قبل رویا طباطبایی کارشناس مرکز مطالعات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت طی گزارشی در مورد شاخص کیفیت زندگی گفته که شاخص کیفیت زندگی از ترکیب 9 شاخص فراغت و فرهنگ، هزینه زندگی، ریسک و امنیت، زیرساخت، سلامت، آزادی، محیط زیست، اقتصاد و آب و هوا به دست می‌آید. براساس این شاخص ترکیب امتیاز ایران طی سال‌های 2001 تا 2010 میلادی بین 45 تا 49 بوده است، ولی به دلیل رشد کند این شاخص در کشور در مقایسه با دیگر نقاط جهان، شاهد افت کیفیت زندگی هستیم.

براساس این تحقیق، با توجه به کشورهای منطقه خاورمیانه می‌توان گفت وضعیت ایران در حد وسط قرار دارد و از نظر شاخص کیفیت زندگی، ایران مانند بسیاری دیگر از کشورهای منطقه تحول چندانی در شاخص کل به دست نیاورده است.

افزایش امید به زندگی

دکتر شهلا کاظمی‌پور، جامعه‌شناس می‌گوید: در جوامعی که وضع بهداشتی ارتقا پیدا می‌کند، امید به زندگی نیز افزایش می‌یابد و این در حالی است که امید به زندگی در زنان همواره بیشتر از مردان است.

کاظمی‌پور: در جوامعی که وضع بهداشتی ارتقا پیدا می‌کند، امید به زندگی نیز افزایش می‌یابد و این در حالی است که امید به زندگی در زنان همواره بیشتر از مردان است

او با بیان این مساله که به طور بیولوژیک مرگ و میر نوزادان دختر کمتر از پسران است، می‌افزاید: در جوامعی که وضعیت بهداشتی مطلوب باشد مرگ و میر مردان به علت سوانح، تصادفات و بیماری‌های قلبی - عروقی بیشتر از زنان در سنین میانسالی است. در سالخوردگی هم امید به زندگی در زنان بیش از مردان است. در کشور ما هم با توجه به این که در حال توسعه است، امید به زندگی افزایش پیدا کرده که در مردان به 71 سال و در زنان به 73 سال رسیده است.

این جامعه‌شناس در مورد مراجعه مردم به پزشک می‌گوید: مراجعه به موقع مردم به پزشک يك بحث فرهنگی است، مردم جامعه ما زمانی به پزشک مراجعه می‌کنند که بیمار باشند، در غیر این صورت، به پزشک مراجعه نمی‌کنند، بسیاری از آنان آزمایش‌های دوره‌ای را انجام نمی‌دهند، از این رو از وضعیت سلامت خود بی‌خبر هستند. آنها به ظاهر سالم‌اند ولي وقتی که آزمایش می‌دهند تازه متوجه می‌شوند دارای چربي خون و قند خون بالایی هستند که این بحث‌های بهداشتی نیازمند فرهنگسازي صحیح است که باید به مرور زمان در میان مردم جا بیفتد، اما مردان جامعه چون از امکانات مالی برخوردارند هنگام بیماری براحتي درمان می‌شوند؛ در حالی که در مورد زنان این مساله صدق نمی‌کند.

در بسیاری از خانواده‌های محروم معمولا به نوزاد پسر بیشتر توجه می‌شود و هنگام بیماری او را زودتر به پزشک می‌رسانند، پس همه این مسائل باعث می‌شود که زنان به‌رغم بالا بودن سن امید به زندگیشان از امکانات بهداشتی - درمانی کمتری برخوردار باشند.

افت کیفیت زندگی

کاظمی‌پور با بیان این مطلب که کیفیت زندگی در جامعه ما به طور کلی پایین است، می‌گوید: من بارها این مساله را متذکر شده‌ام که درست است افزایش امید به زندگی يك شاخص خوب و مناسب در کشور است، اما باید کیفیت زندگی را هم در نظر گرفت، در حال حاضر در کشورهای پیشرفته افزایش امید به زندگی را به تنهایی نمی‌سنجند بلکه آن را با امید به زندگی توأم با سلامت می‌سنجند. به عنوان مثال اگر در جامعه‌ای امید به زندگی افراد بالا باشد ولي ناتوانی داشته باشند به طوری که فرد در 50 سالگی توانایی کار کردن را نداشته باشد و صرفا مصرف‌کننده باشد طبیعی است که بار مالی این مساله بالا می‌رود و این در حالی است زمانی امید به زندگی افزایش پیدا می‌کند که فرد بتواند به حال جامعه‌اش مفید باشد که شامل سلامت فکری و بدنی می‌شود. اگر بتواند کمکی به جامعه بکند افزایش امید به زندگی به ارتقای سطح اجتماعی جامعه کمک می‌کند ولي اگر این‌گونه نباشد امید به زندگی توأم با ناتوانی می‌شود و باید آن را توأم با سلامت بسنجیم. این در حالی است که بررسی‌ها در کشور نشان می‌دهد ایرانیان تا 50 سالگی توانایی کار کردن دارند.

بالا بردن کیفیت زندگی

کاظمی‌پور در پاسخ به این پرسش که چگونه می‌توان کیفیت زندگی را برای زنان ایرانی بالا برد، تاکید می‌کند: به اعتقاد من برای بالا بردن کیفیت زندگی باید 20 سال قبل از تولد نوزاد دست به کار شد. قبل از تولد نوزاد والدین باید از يك شرایط بهداشتی مناسبی برخوردار باشند. واکسن‌هایشان را به موقع زده باشند و زمانی که متولد شده‌اند بیماری خاصی نداشته باشند. معمولا بین زنان زایمان‌های مکرر، به بچه‌های بعدی آسیب‌های زیادی می‌رساند از این‌رو باید زایمان‌ها محدود شود تا کودکان سالم‌تری متولد شوند. نوزادان باید از شیر مادر تغذیه کنند و تا 2 سال تمام مادران باید به نوزادان خود شیر دهند و همه اینها، مسائل تعیین‌کننده است.

او می‌گوید: محیط خانوادگی مناسبی که در آن پرخاشگري نباشد برای پرورش کودک بسیار مناسب است زیرا بسیاری از کودکان به خاطر فشارهای روحی - روانی غذا نمی‌خورند. از این‌رو، سلامت‌شان به خطر می‌افتد و همه این مسائل در کیفیت بالای زندگی خانم‌های ایرانی موثر است.

این جامعه‌شناس در پاسخ به این پرسش که آیا هنوز هم خانواده‌های ایرانی بین فرزندان دختر و پسر خود تمایزی قائل می‌شوند، می‌افزاید: در گذشته آمار بارداری‌ها زیاد بود و معمولا فرزندان پسر از ارج و قرب بیشتری برخوردار بودند. امروزه آمار باروری در کشور پایین آمده است و فرهنگ‌سازي خاصی که انجام شده باعث شده که اکثر خانواده‌ها دارای يك تا 2 فرزند باشند و معمولا خانواده‌ها امروزه بین فرزندان دختر و پسر خود تفاوتی قائل نیستند.

شاهین مهدوي / جام‌جم